

Ὁ κίνδυνος γιά τήν Ἑλλάδα

τοῦ Γ.-Σ. Πρεβελάκη

Ἀντίθετα μέ τίς μεγαλόστομες διακηρύξεις τῶν ἐκάστοτε οἴκοι ἀρμοδίων, ἡ Ἑλλάδα θεωρεῖται ἀμελητέα ποσότης στό εὐρωπαϊκό γίνεσθαι. Ἀπασχολεῖ μόνον ὅταν συνιστᾷ ἀρνητικό παράδειγμα πρὸς μίμησιν. Ἐπὶ παραδείγματι, ἕως ὅτου ἀναγνωριστοῦν ὡς ἐλληνική ἰδιαιτερότητα, τὰ περυσινά «δεκεμβριανά» γεγονότα κινητοποίησαν τὰ εὐρωπαϊκά μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης ὡς δυνάμει μεταδοτικά καί σέ ἄλλες εὐρωπαϊκές πρωτεύουσες.

Μέ περιφρονητική συγκατάβαση ἀντιμετωπιζόταν ὡς πρόσφατα ἡ ἐλληνική οἰκονομία. Ἕνας γνωστός οἰκονομολόγος, σέ περυσινή γαλλική τηλεοπτική ἐκπομπή, ἀναγνώρισε ὅτι, ἂν καί προβληματικό, τό μέγεθος τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας εἶναι ἀσήμαντο· δέν ἀπειλεῖ τίς εὐρωπαϊκές ἰσορροπίες. Τά γεωπολιτικά ὀφέλη ἀπό τήν συμμετοχή τῆς Ἑλλάδας στήν Ἑνωση ὑπαγορεύουν τήν εὐρωπαϊκή ἀνεκτικότητα. Ἄν σήμερα ἐπικρατεῖ ἄλλη ἄποψη, αὐτό ὀφείλεται σέ μιά νεοσύστατη ἀνησυχία: ἡ Ἑλλάδα μπορεῖ νά ἀποτελέσει κακό προηγούμενο γιά χώρες μέ πολύ μεγαλύτερο βάρος.

Ἐνδέχεται, ἐπομένως, νά διαψευστοῦν οἱ προσδοκίες ὅτι ἡ Εὐρώπη θά σώσει καί πάλι τήν Ἑλλάδα. Ἀνεξαρτήτως ἀπό τά ἄμεσα ἐπώδυνα ἀποτελέσματα, μιά αὐστηρή στάση τῆς Εὐρώπης θά βοηθήσει. Ὅμως, δύσκολα θά ἀναστρέψει τίς καταστροφικές συνέπειες ἀπό τήν τριακονταετῇ σχεδόν συγκατανευτική ἐπιείκεια.

Ἡ κοινοτική ἀλληλεγγύη ἀσφαλῶς ἀποτελεῖ στοιχεῖο σταθερότητας καί προόδου· δέν ἀποφέρει, ὅμως, μόνον ὀφέλη. Ὅταν ἡ ἐγγυημένη συμπαράσταση τῶν ἐταίρων ὑποθάλπει τήν ἀδράνεια, τήν δημοκοπία, τήν λογική τῆς ἥσσοнос προσπάθειας καί τόν ἐφησυχασμό, ἀποβαίνει καταστροφική.

Αὐτό ἀκριβῶς ἔχει ὑπερισχύσει στήν ἐλληνική περίπτωση. Ἀπό τό 1981 ἡ ἐλληνική οἰκονομία ὀλισθαίνει συνεχῶς στήν σπατάλη, στήν ἀντιπαραγωγικότητα, στόν παρασιτισμό καί στήν «ἐκδημοκρατισμένη» διαφθορά. Ὁ Ἕλληνας πολίτης-ψηφοφόρος δέν τό ἀντιλαμβάνεται στήν πρακτική του ζωή, ἐν πολλοῖς ἐξαιτίας τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκονομικῆς προστασίας.

Ἀνάλογες συνθήκες ἐπικρατοῦν στήν ἐξωτερική πολιτική. Τά ἐθνικά ἀνακλαστικά ἀμβλύνονται, καθὼς ἡ κοινοτική ἀλληλεγγύη συγκαλύπτει τίς ἀρνητικές συνέπειες ἀπό λανθασμένες ἀποφάσεις καί χειρισμούς. Δημιουργεῖ ἓνα αἶσθημα ἀσφαλείας, τό ὅποιο, καθὼς δέν στηρίζεται σέ ἴδιες, ἐνδογενεῖς καί αὐτόνομες δυνάμεις, ἀλλά σέ ἔξωθεν βοήθεια, εἶναι ψευδές καί παραπλανητικό. Ἡ εὐρωπαϊκή στήριξη, ὅμως, δέν εἶναι ἀνεξάρτητη ἀπό μεταβλητούς γεωπολιτικούς συσχετισμούς. Ἐπίσης, ἡ κατάχρηση τῆς κοινοτικῆς ἀλληλεγγύης ὀδηγεῖ τελικά στήν ἀπώλεια τῶν παρεχομένων δυνατοτήτων. Σήμερα, ὁ κίνδυνος αὐτός γίνεται φανερός ὡς πρὸς τήν οἰκονομία. Ἐνδεχομένως αὔριο νά ἰσχύσουν ἀνάλογα ἀρνητικά, σέ θέματα ὅπως τό Μακεδονικό, τό Κυπριακό ἢ ἄλλα μελλούμενα, ἔτι χεῖρονα.

Ἡ ἔνταξη τῆς Ἑλλάδας στήν ΕΟΚ εἶχε συνοδευτεῖ ἀπό ἔντονες πολιτικές ἀντιπαραθέσεις. Οἱ παλαιότεροι ἀσφαλῶς θυμοῦνται τό ἀλήστου μνήμης σύνθημα «ΕΟΚ καί ΝΑΤΟ, τό ἴδιο συνδικάτο». Οἱ ἀντιρρήσεις ΠΑΣΟΚ καί Ἀριστερᾶς γιά τήν εὐρωπαϊκή πορεία τῆς χώρας ἀπεδείχθησαν ἀστήρικτες. Ὅμως, σήμερα προβάλλει μιά ἄλλη ὄψη τοῦ ζητήματος.

Ὁ «εὐρωπαϊκός» κίνδυνος γιά τήν Ἑλλάδα δέν προῆλθε οὔτε ἀπό καταπίεση οὔτε ἀπό ἐκμετάλλευση ἐκ τοῦ ἰσχυροτέρου πρὸς τόν ἀδύνατο. Ἐρχεται ἀπό τήν ὑπερβολική προστασία καί ἀνοχή τήν ὁποία ἐπέδειξαν οἱ ἐταῖροι στήν ἐλληνική ἀνευθυνότητα. Ἡ Ἑλλάδα ὑπῆρξε ἀνίκανη νά ὀροθετήσῃ τίς ἀδυναμίες τῆς. Ἄν ἡ Εὐρώπη εἶχε θέσει τὰ ἀναγκαῖα ὅρια, θά εἶχε, ἀσφαλῶς, κατηγορηθεῖ ἐπὶ ὑπεροψία καί αὐταρχισμῷ, ὅπως οἱ Ἑνωμένες Πολιτεῖες. Ἡ Ἑλλάδα, ὅμως, θά ἦταν σέ πολύ καλύτερη κατάσταση: θά εἶχε προστατευθεῖ ἀπό τόν ἑαυτό τῆς.

Μετά ἀπό τρεῖς δεκαετίες «εἰκονικοῦ» βίου, ἡ χώρα μας ἔχει χάσει τήν ἐπαφή μέ τίς σκληρές πραγματικότητες τῆς οἰκονομίας, τῆς πολιτισμένης κοινωνικῆς συνύπαρξης καί τῆς γεωπολιτικῆς. Ὅσα θεωροῦνται ἀναγκαῖα, θεμιτά καί λογικά σέ ὁλόκληρο τόν κόσμο ἀντιμετωπίζονται ὡς κατασταλτικά, ἀπαράδεκτα καί παράλογα. Ἡ Ἑλλάδα λειτουργεῖ σάν νά ἀνήκει σέ ἄλλον πλανήτη ἀπό τήν ὑπόλοιπη Ἀνθρωπότητα.

Μήπως πρέπει νά ἀναθεωρηθεῖ ἡ ἐπικρατοῦσα ἀλήθεια, ὅτι δηλαδή ὁ ἀπολογισμός ἀπό τήν συμμετοχή τῆς Ἑλλάδας στήν Εὐρωπαϊκή Ἑνωση καί στό κοινό νόμισμα εἶναι συνολικά θετικός; Μήπως οἱ ἀντιτιθέμενοι στήν ἔνταξη τῆς Ἑλλάδας δικαιώνονται, ἔστω καί γιά τούς ἀκριβῶς ἀντίθετους λόγους ἀπό ὅσους ἐπεκαλοῦντο;

Ὅπως καί νά εἶναι, οἱ Ἕλληνες δέν δικαιοῦνται νά κατηγορήσουν κανέναν: *Οἷσιν ἀτασθαλίεσιν ὤλοντο*. Ὅταν τό συνειδητοποιήσουν, θά ἔχει γίνει τό πρῶτο βῆμα γιά τήν οὐσία ἔξοδο τῆς χώρας ἀπό τήν ὑπανάπτυξη.